

A történelemkutatók számára – legyen szó akár milyen témáról – akadnak könnyű és nehéz feladatok. Ha a sport történiáját kutatjuk, a kosárlabda történetét vizsgálva akadály nélküli ösvényen juthatunk célunk felé. Nincs vita, a világ legnépszerűbb kapus nélküli játékát dr. James Naismith találta fel, amikor a Massachussets állambeli Springfieldben a helyi YMCA-egylet termében a falra eszkábálta az őszibarackos kosarait.

De a futball történelmét ki tudná pontosan megírni? Mert az english football, azaz a játékok modernkori, körülbelül a múlt század derekától kezdődő történetét még csak emberléptékű feladat papírra vetni.

De lajstromozni az összes elődöt... Hiszen az sem tiszta, pontosan hol és hogyan is született a játék. A kínaiak, a japánok, az ókori görögök, a római hódítók éppen úgy üzték a mai futballhoz hasonló játékokat, mint később az angolok. Sehol sem teljesen ugyanolyan – de mindenütt bizonyos elemeiben hasonlót.

A futball

„...bizony előfordult olyan is, hogy emberi fejeket használtak labdának. Állítólag a tizedik században a Londonhoz közeli Kingston-on-Thamesben (következésképpen: a Temze partján lévő városkában) a helyiek a betolakodó vikingek vezérének fejét levágva, azt labdának használva, futballal ünnepelték harci sikerüket.”

A legelső nyomokat több mint két és fél évezreddel ezelőtt az ókori Kínában találták. Huang Ti császár uralkodása idején az alattvalók egy bizonyos csuh-küh nevű játékot játszottak. A „futballistának” a lábukkal kellett a leszúrt bambuszból készült kapufák közé juttatniuk a labdát. A fennmaradt rajzok alapján vélhető, a játék alapjai szinte teljesen megegyeztek a mai futballal.

Később, a Han-dinasztia korában már a katonai kiképzés részévé vált a csuh-küh. Ebben állati szőrrel bélelt bőrlabdát kellett a játékosoknak a mindössze harminc-negyven centi széles, bambuszkapufák között kifeszített hálóba juttatniuk.

A japánok körülbelül abban az időben, vagy – bizonyos más források szerint – kicsivel később, az időszámítás előtti V–VI. században kemarit játszottak. Ez nem sokban különbözött a kínai változattól, bár a feljegyzések szerint sokkal inkább bemutató volt, mintsem „verseny” jellegű. A kemarit többnyire tradicionális japán öltözetben játszották, ez némileg akadályozta művelőit a mozgásban. Ezért is értekelhetjük sokra – egy fennmaradt felfaragás tanúsítja –, hogy passzoláskor a játékosoknak a labdát végig a levegőben kellett tartaniuk.

Ugyancsak jóval az időszámítás előtti hőkorra (körülbelül a Krisztus előtti hetedik századra) datálható az észak-afrikai koura megjelenése. Ezt a berberiek művelték – állítólag nagyon magas szinten.

A források – mint például az egyiptomi fáraók sírkamráiban talált tárgyak – a faragások, a kőbe vésett emlékek – mind-mind azt bizonyítják, jóval a játék modernkori megjelenése előtt a világ legtöbb pontján már létezett (majd elhalt) a virágzó futballkultúra. Mégis kétséges, hogy ezeket a kezdeményezéseket tarthatjuk-e a mai játék közvetlen elődeinek, ugyanis nem mutatható ki, hogy bármelyiknek is közvetlen hatása lett volna a Nagy-Britanniában kialakult modern labdarúgáshoz.

Ráadásul a később Európában is fel-feltűnő változatok nem mindegyike mutatott nagyfokú azonosságot a futballal. A görögök – akik az egyetemes testkultúra fejlesztésében, a sport versenyszerűvé tételében, s mindenekelőtt az olimpiai sportversenyek életre hívásával múlhatatlan érdemeket szereztek a sporttörténelemben – maguk is kitalálták a saját „rugdosódijukat”. Bár ódzkodom attól, hogy ezt futballnak nevezzem, hiszen mind a két, általuk művelt játékból, az eszpiszkioszából és a harpasztumból is hiányzott egy, a mai labdarúgáshoz elengedhetetlenül szükséges motívum: egyikben sem kellett a labdát egy bizonyos kapun átjuttatni.

A római hódítók később átvették (vagy elrabolták, nézőpont kérdése...) a játékot a görögöktől. Mégpedig sokkal vadabb formában, mint azt a görögök

görög valaha is gyakorolták. Firenze környékén alakult ki a calcio – érdekes, a mai olasz nyelvben is ez a labdarúgás elnevezése –, amelyben huszonhét játékos alkotott egy csapatot, azzal a céllal, hogy a labdát (kézzel, lábbal, fejjel, bármilyen módon) egy bizonyos (gól)vonalon átjuttassanak. Ez erősen rokonítható volt a későbbi, Angliában megismert mob footballhoz, és mindkét sportág nagyban hasonlított egy-egy harci ütközethez.

A római légio tagjai imádták a harpasztumot, illetve a calciót, s hódításaik során – pusztán azzal, hogy állandóan játszották – terjesztették is a megszállt, illetve meghódított területeken.

Miért hívják derbinek a városi rangadót?

A legelső, a mai futballélethez kétség nélkül rokonítható esemény 217-hez, az, angliai Derby városához kapcsolódik. A Szent Péterről elnevezett templom hívei a Mindenszentek templom híveivel csatáztak – egy főbb vonalaiban a futballra emlékeztető játékokat üzve. A városi csata neve megőrizte a helyszínét, azóta is derbynek, vagy a magyar átírásban derbinek nevezik az azonos városba való csapatok rangadóját. (Helyesen: csak azokat! A magyar futballnyelv olykor a rangadó, vagy még kevésbé helyesen a mérkőzés szinonimájaként is használta-használja a derbit. Holott az tulajdonképpen csak az azonos városba való csapatok rangadója vagy mérkőzése lehetne!)

A futball elődeinek krónikája nem nélkülözi a bizarr, hogy ne mondjam horrorisztikus elemeket sem. A kutatók ma már nagy biztonsággal állítják, bizony előfordult olyan is, hogy emberi fejeket használtak labdának. Állítólag a tizedik században a Londonhoz közeli Kingston-on-Thamesben (következésképpen: a Temze partján lévő városkában) a helyiek a betolakodó vikingek vezérének fejét levágva, azt labdának használva, futballal ünnepelték harci sikerüket.

Az időszámításunk utáni második évezredben a futballjátékok gyakorta váltak a harc formáivá, aminek az lett a következménye, hogy az éppen soros uralkodó egyszerűen betiltotta őket.

Angliában például – 1314-ben – II. Edward király börtönbüntetéssel fenyegette, majd sújtotta a futballozókat. Jó oka volt rá: e játékokban gyakoriak voltak a súlyos sérülések, sőt, a halálesetek. Semmiféle szabály sem regulázta a küzdő feleket. 1331-ben III. Edward a tilalmak ellenére egyre népszerűbb és veszélyesebb játékok ellen védekezve újabb rendeletben tiltotta meg a játékokat. A százéves háború idején

ismét királyi rendeletben szankcionálták a futballal vétkezőket. A futball – a kődobáláshoz, a fa- és vástárgyak kilövéséhez hasonlóan – a tiltott cselekmények közé soroltatott.

A későbbiekben a francia és az angol királyok szinte mindegyike betiltotta a maga idejében a népszerű szórakozásává lett futballt. Az angol krónikákban például fennmaradtak II. Richárd, valamint IV., V., és a – feleségülhalmozó – VIII. Henrik szigorú tilalmi pántensei.

A középkorban már „finomodott” a játék. Olyannyira, hogy különböző iskolákban már előre kialakított területen, előre megállapított szabályok szerint a szó mai értelmében sportoltak és nem harcoltak a futballozók. Még Oliver Cromwell feljegyzéseiben is említést kap az új játék, a jeles hadvezér maga is szívesen üzte vasárnaponként az új játékot cambridge-i tanulóévei alatt.

1681-ben II. Károly király rendelete új fejezetet nyitott (legalábbis egy rövid időre) a futball történelmében. Az uralkodó ugyanis nemcsak hogy engedélyt adott a futballozásra – egyúttal természetesen megszüntette minden tilalmi rendeletet –, hanem maga is játszott. De négy év múlva, sajnos, meghalt, s ezzel a futball hamar elveszítette első koronás támogatóját.

A „láblabdázás” mintegy másfél évszázados Csipkerózsika-álomba szenderült, s csak a XIX. század közepén indult – viharosabban – fejlődésnek.

Angliában a múlt század közepén az iskolák váltak az új sportág bölcsőivé. Lelkes és testkultúra iránt mélyszélesen elkötelezett sportemberek előbányászták például Richard Mulcaster 1561 és 1586 között írt feljegyzéseit, amelyekben a Merchant Taylors School egykori első embere a futballról, arról a játékról írt, amelyet a diákok testi fejlődésének a szolgálatába állított.

Am az 1800-as években sokáig nem vált el egymástól a football és a rögbi. Újabb problémát jelentett az egységes szabályrendszer hiánya, gyakorlatilag ahány iskolában művelték, annyiféleképpen játszották a futballt vagy éppen a rögbi.

1823-ban William Webb Ellis, a Rugby School igazgatója könyvében megpróbálkozott a szabályok írásba foglalásával, de – mutatva, hogy a rögbi akkor még nem vált el a futballtól – megengedte a kéz használatát is.

A negyvenes évek végén (1848) Cambridge-ben találkoztak az egyetem hajdani diákjai, illetve azok, akik maguk is futballoztak. A rögbi („handling game”) és a futball („dribbling game”) közül a többség az utóbira esküdött, ezt próbálta szabályalkotással az addigra már igen elterjedt kriketthez hasonló, elfogadott sportággá tenni. Munkájuk nagy jelentőségű volt akkoriban, egyetlen nagy hibája, hogy nem tiltották meg kategorikusan a kéz haszná-

latát, a labda hordozását. Érdekes, hogy akkor még 15-20 ember alkotott egy csapatot.

Addigra már az angol matrózok, kereskedő látogatók szinte az egész világnak bemutatták a játékot. Argentínától Új-Zélandig, Indiától Kínáig sok helyütt fellelhetőek olyan – 1850 és 1870 között született – írásos emlékek, amelyekben a futball szerepel.

Döntő lépést jelentett 1862-ben J. C. Thring kájának megjelenése. A jeles iskolaigazgató a „egyszerűbb játék” (The simplest game) című könyvében lefektette a futballjáték tíz legfontosabb alappontját. Ebben kifejezetten tiltotta a labda „cipelését”. A szabálykönyv megjelenése óta a futballjáték a legfontosabb sportágként szerepel a különböző futballjátékok között. J. C. Thring „Legegyszerűbb játék” eljutott a legtöbb iskolába, és immár ennek a futballoztak a tanulók.

A modern futball születésnapja

Egy esztendővel később, 1863. október 26. londoni Freemason's Tavernben tizenegy londoni egyesület, illetve iskola megalapította az Angol Labdarúgó-szövetséget, máig is használt nevén a Football Association. Az alapító Cambridge-ben alkotott szabálykönyvet a vége, de elfogadva Thring pontosításait – 14 tizedik szabálykönyvet alkottak, amelyben tiltották a támadó csapat játékosai a labda elől elmozdítani, meghatározták a játéktér méretét, a labda súlyát, illetve a játékosok ruházatát.

Nem lehet kétséges: azt a napot tarthatjuk a modern futball születésnapjának!

Egyébként azon a találkozón használták először az angol nyelvben azóta elterjedt (bár Közép-Európában soha meg nem honosodott) soccer kifejezést a football alternatívájaként. Állítólag az akkoriban a nyelvújító hajlamú képviselői szívesen illesztettek –ers végződést a szógyökökhöz. Így például a breakfast (reggeli) helyett brekkerst írtak. A rugby helyett meg ruggerst. A soccer szót a Football Association (egyesület) szóból csorbult, s lett a végződéssel a játék máig is használt, sőt, az új államokban szinte kizárólagosan használt. Megjegyzendő: a nyelvújítók egyik szándékától teljesen különböző, új sportág „elkerülése” is volt. Am a football – amelynek jele igazán könnyen lefordítható, tekintve, hogy a futball, azaz a láb és a labda is előfordul a tíz angol lecke egyikén – szó népszerűségét elérte le.

A játék népszerűsége ettől kezdve folyamatosan nőtt.

1872. november 30-án játszották az első világszerte ismert mérkőzést, a glasgow-i West of Scotland Cricket Club pályáján. Az angol FA valóban „gátolt” csapatot küldött harcba, míg – miután a skóts szövetség nem alakult meg – a londoni klub az akkori legrégibbi (ma már nem létező) csapatot, a Queens Park képviselte. 0:0-ra végzte.

Hamarosan azért a többi brit ország is megalapította a maga szövetségét, 1873-ban létrejött a skóts szövetség, 1874-ben a walesi, majd 1880-ban az angol. Viharosabban fejlődött az egyre nagyobb tömegű népszerűségű játék. Feljegyezték például, hogy október 14-én Sheffieldben, a Bramall Lane stadionban több mint húszezer ember látta az első világszerte ismert mérkőzést.

Sheffield szerepe egyébként is fontos: a

Isztóriája

an megalakította maga városi szót, amely a saját ital kreált – az áltól azért alig-alig – szabályok szedezte a mérkőzé-77-ben aztán beorba, lemondott di szabályokról.

onót évvel az an-vetség megalapí-ánra már kezdte izni gyermekbe-t a futball, egyre kialakult mai . Először a talaj-ic lányira kife-szalag (1865),

ereszt)léc (1876)zza meg a kapu ágát. Bevezették b többször mó-t lesszabályt a kapukirugást a szögletrugást

megjelent a síp-dő (Samuel Wid- , a Nottingham átkosa használ-ör 1874-ben), a zető már sípjelle ftéleteit (1878),

ővé tették a két-odobást (1882).

-ban az angol ég bársonysap-vet cap) adomá- a válogatott ta-őkon szereplő istáknak. A cap értelmet is nyert ol nyelvben, a „nyelvművelő- . Attól kezdve a

ottságok számát lték vele. Az még csak hagyján, hogy ennek például a legendás Bobby Moore 108 válo-iga úgy szól angolul, hogy „Bobby Moore caps” – végtére is, igaz, hogy 108 sapkája le a capped kifejezés a „megsapkázva” he-kkal inkább azt jelenti: válogatott. (To be x times. Azaz: válogatva x alkalommal.)

sleg a sapkás szokás él még manapság is an, az új sztár, az 1998 februárjában debü-hael Owen is kapott – két – bársonysapkát. ént a hőskorszakban Magyarországon is osz-ka a bordó fejjedőket – azonban nálunk a enség már a húszas években véget vetett a továbbélésének.

ssza Angliába, a futball őshazájába! 1872-bb mérföldkövéhez érkezett a játék: az FA zta, majd egy évvel később kiírta az or-putát. Az azóta eltelt több mint száz évben it a világ legtekintélyesebb országos klub-á nőtte ki magát, tíz angol futballistából ha a sportággal kapcsolatos álmairól kér-abozás nélkül felel: „Megnyerni az FA-ku-embleyben, aztán felmaszírozni a királyi a.”

ndolná ma már, hogy 1872-ben egy alig itos ezüstserlegért indult csatába mind-zenőt csapat? Kevesebb mint kétezer néző Kennington Ovalon a Wanderers és a Ro-ineers csatáját a „vándorok” nyerték meg.

A győztesek csapatkapitánya bizonyos Charles William Alcock volt, aki akkoriban a szövetség elnöki posztját is betöltötte. Így ő vehette át az első serleget – amelynek a felirata megegyezett a mostaniéval: The Football Association Challenge Cup –, ám azt, hogy kitől, sajnos, nem jegyezték fel a krónikák. Merthogy saját magától kellett volna...

A kupa népszerűsége egyébként szinte évről évre nőtt. 1882-ben, a tizedik kiírásba már 73 csapat nevezett, az Old Etonians és a Blackburn Olympic döntőjét hétezen látták. A századforduló évében viszont már azt regisztrálhatták, hogy addig összesen 242 csapat vett már részt a tornán, s az egy esztendővel későbbi finálét – tessenen megkapaszkodni! – száztízezer ember tombolta végig!

Az arisztokraták sportja?

A XIX. század második felében a futball a diákok, a fiatal értelmiségiek, az arisztokrácia sportja volt Angliában. A hősorban – dacára annak, hogy már 1425-ben a játékosok négy pennys fizetést kaptak Bicester előjáróságától – még szigorúan amatőr alapon létezett a futball.

Am az ipari forradalom térhódításával a rohamo-

san fejlődő iparvárosokban a felduz-zadt létszámú munkáosztály körében óriási népszerűsége tett szert a rend-kívül egyszerű játék. Gomba módra szaporodtak a csapatok.

A századforduló idején már nem csak Nagy-Britanniában, illetve Angliában, Új-Zélandon és Ausztráliában éppúgy pezsgő futballélet alakult ki, mint például Dél-Amerikában. Brazíliába 1894-ben vitte az első labdát Angliából bizonyos Charles Miller. Argentínában a brit tulajdonban lévő vasúttársaság alkalmazottai alapították az első klubokat, majd egy másik brit, Alexander Hutton 1893-ban létrehozta az argentin szövetséget. Hasonló volt a helyzet Uruguayban is.

Európában ugyancsak erős volt a brit hatás. Angoloknak köszönheti létét az olasz, az orosz, vagy éppen a skandináv futball.

A századforduló első éveiben már Európa legtöbb országát megfertőzte az új néporület. A dán, majd a holland szövetség már a nyolcvanas években javasolta a briteknek egy európai szervezet létrehozását, de az „őshazából” keltezett válasz mindkétszer azonos volt: „Nem látjuk be, hogy miféle előnyünk származna egy ilyen szervezet megalakításából.”

Az önmagukra, a találmányukra s a különállásukra egyformán büszke briteknek éveken át nem zavarta a belterjesség. Elégésesnek vélték a „nemzetköziség” apró megnyilvánulásait: 1882-ben létrehozták az International Football Association Boardot, amelynek a szabályok egységesítését szánták feladatul, majd 1883-ban a Home International Championshipet, amelynek elnevezési születlensége (házi nemzetközi, merthogy most házi vagy nemzetközi) is utal arra: nemzetközi mivolta ellenére még a berkeken belüli tornáról volt szó csupán.

Am a futball térhódítását már senki és semmi sem állíthatta meg. Egyre gyakoribbak lettek a nemzetközi – sőt, az országok közötti – mérkőzések. 1902 októberében Bécsben lejátszották az első, nem valamelyik brit válogatott részvételével rendezett nemzetközi találkozót. Bécs válogatottja 5:0-ra verte meg Budapest reprezentánsait. Hat évvel később a magyar és az osztrák szövetség úgy állapodott meg egymással, hogy e találkozót országok közötti válogatott meccsként regisztrálják.

1904. május elsején két másik szomszédos ország, Belgium és Franciaország együttese rendezte. Louis Muhlinghaus, a belga és Robert Guérin, a francia szövetség főtitkára – az alkalmat felhasználva – nemzetközi szervezet létrehozásának kezdeményezésében állapodott meg. Húsz nappal későbbre Guérin találkozót szervezett a francia, a belga, a dán, a holland, a spanyol, a svéd és a svájci szövetség képviselőjének részvételével. Hívtá a briteket is, de ők még mindig nem látták értelmét a nemzetközi kapcsolatok bővítésének.

A hetek viszont létrehozták a FIFA-t, azaz a Nemzetközi Labdarúgó-szövetséget. A britek – belátva hibájukat – egy évvel később csatlakoztak. (Magyarországot 1907-ben lett tagja a nemzetközi szervezetnek.)

Még egy fontos kérdésről nem esett szó a modern kor futballjának történetét felelevenítve: az amatőr-profi kérdésről. Talán nem teljesen kézenfekvő összefüggés: az egyszerűbb származású játékosok többségbe kerülésekor vetődött fel először a kérdés. Számukra ugyanis pénzereseti forrást (is) jelentett a játék.

1883-ban az FA még pellengérre állította az Accrington csapatát, mert „térítést” fizetett – főleg Skóciából szerződöttet – játékosainak. Az Accrington, majd a Preston ki is zárta a szövetség a kupából – profivád miatt. Valóságos Észak-Dél elleni háború botlakozott ki: az arisztokratákkal, jómódú értelmiségiekkel telezsúfolt déli (elsősorban londoni) klubok tagjai sportnak, szórakozási formának tekintették a futballt, szemben az északi egyesületekkel, amelyek „gyakorlatiasabban” közelítették az új sportág felé: újsághirdetéseken útján toboroztak – például Skóciából – játékosokat, akiknek aztán a legkülönbözőbb jogcímenek fizettek a „munkájukért”.

A kizárás után a Preston vezetésével az északi klubok azzal fenyegetőztek, hogy kilépnek az FA-ból, s megalakítják a British FA-t.

Nem lett belőle semmi, mert enélkül is „győztek”, 1885-től az FA hozzájárult a játékosok megfizetéséhez, s ezzel legálissá lett a profizmus Angliában. Aztán még tisztább viszonyokat teremtett a Football League, azaz a Futball Liga létrehozása, amely már az országos bajnokságot is kiírta a profiklubok számára. (A rendszer alapjában véve 110 éve változatlan Angliában: a szövetség írja ki és felügyeli a kupát – következőképpen ebben nemcsak profi, értsd ligacsapatok, hanem az amatőrök is részt vehetnek –, míg a Liga a gazdája a bajnokságnak.)

Még a Vatikán is tiltakozott

A profifutball megjelenésével betört a pénz is a sportágba. Ez megmutatkozott abban is, hogy a liga például hosszú éveken át maximálta a játékosok fizetésének felső határát. Kialakultak a bérharcok: már a századfordulón tervezték, majd 1907-ben létre is jött a munkavállalók, azaz a futballisták szakszervezete. Kiagyalták a kifejezetten futballcentrikus sportfogadást (1909-ben a The Racing and Football Outlook nevű lap öt ginit ajánlott annak, aki eltalál hat, idegenben

nyerő csapatot. Ha nem akadt telitalálatos fogadó, a pénz halmozódva átkerült a következő hétre). Ismertté lettek az első bundák (az egyik elsőnek például a kor legnagyobb futballistái közé számító, a korábban a szakszervezetben is élharcosként szereplő, egyébként a Manchester United első világklasszisaként tündöklő Billy Meredith volt a vezéralakja!), majd nyilvánosságra kerültek az átigazolási díjak is.

1905 februárjában az Athletic News című lap felháborodva közölte a szenzációs hírt: Alf Common átengedéseért a Middlesbrough ezer fontot fizetett a Southamptonnak. Az összeg nagyságát „kapaszkodók” nélkül nem érthetjük, ezért teszem hozzá: akkoriban a profi játékosok maximált heti fizetése négy (!) font volt, míg a Dániában túrázó Southampton száz fontot kért garanciának meghívótól a skandináv portya előtt. Ekkora pénz volt a válogatott csatáért kifizetett ezres!

Később az összegek egyre emelkedtek. Tommy Lawton 1947-ben húszezer fontot ért a Notts Countynak, majd 1961-ben kereken százezerért ment Denis Law a Manchester Cityből a Torinóba. Am akkor már a világrekordokat Olaszországban írták! Omar Sivoriért például százkilencvenmillió líráért lett 1957-ben a Juventus játékosa – az érte kapott összegből a River Plate új tribünt építtetett a Monumental-stadionban.

Aztán a futballvilág hamarosan túllépte az egymillió dolláros, majd az egymillió fontos (Trevor Francis, 1979-ben) határt is. Éveken át Diego Maradona volt a legdrágább játékos – s mögötte 1988-ban Ruud Gullitól Détári Lajos a második.

Silvio Berlusconi aztán Gigi Lentiniért közel húszmillió dollárt tett le a Torinónak – erre már a Vatikán is felhőrdült, mondván: az egyszerű emberek úgy érzik, munkájuk elveszíti az értékét ezen összegeket olvasva. Am a tendenciát már nem lehetett megállítani.

Jöttek az újabb és újabb mágnások – s az újabb és újabb, kifizetett (több) tízmillió dollárok, fontok. Volt Alan Shearer is a rekorder, aztán Ronaldo vezette a listát, most meg egy másik brazil, Denilson, akiért közel harmincmillió dollárt, pontosan ötmilliórd pesetát fizetett a spanyol Betis. S ez még nem is a végállomás...

Angliában a legjobb játékosok ma már húszezer fontnál (körülbelül hétmillió forintnál) is többet kapnak. Nem'avonta, hetente. A legjobb négy – Beckham, Shearer, Bergkamp és Owen – jóval többet... Alighanem már ők maguk sem tudják majd néhány év múlva, mennyi is a jövedelmük.

Ne felejtsük: a világ 1905-ben még Alfie Common ezer fontján botrányozott meg. Igaz, az még más világ volt. Akkor még nem volt szám sem a játékosok hátán (majd csak 1933-ban varrják rá a számokat a mezekre Angliában, Európában meg még jóval később, egyébként 1950-ben viselnek csak számokat először világbajnokságon a játékosok!), s a kapus akár gólt is dobhatott az ellenfél kapuja előtt!

Utóbbit nem hiszik? Van rá példa! Az 1910-ben, a skót élvonal Motherwell-Third Lanark mérkőzésén mindkét kapus kézzel ütött gólt az ellenfél kapuja előtt. A korábbiakban ugyanis azt rögzítették a szabályok, hogy a kapus kézzel érhet a labdába, azt azonban nem, hogy kizárólag a saját büntetőterületen belül. A két skót viszont úgy gondolta, amit nem tiltanak a szabályok, azt meg lehet tenni, még ha a gyakorlat mást is mutat. Az International Board aztán haladéktalanul pontosította a szabályt.

Egyébként a testület az első húsz év nagy kodifikálási lázán túlkerülve is rendre finomította a szabályokat. 1891-ben az angol ligában hálók kerültek a kapukra, majd ugyanebben az évben bevezették a tizenegyesrúgásért. 1926-ban módosították még a lesszabályon, de aztán szűk hetven éven át szinte felesleges volt újranyomtatni a szabálykönyvet. Liberalizálták a cserék lehetőségét, finomítottak néhány más pontot – de a lényeg nem változott. Éppen ebben van a futball nagyszerűsége: egyszerű szabályait a legdugottabb erdők mélyén is ismerik és alkalmazzák a játékosok, legyenek akár gyerekek, akár felnőttek.

Dénés Tamás